

Besluit

Beslissing op de bezwaren van de Vereniging voor Energie, Milieu en Water tegen de besluiten van de Autoriteit Consument en Markt van 23 november 2017 als bedoeld in artikel 41c, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998, tot vaststelling van de tarieven elektriciteit voor het jaar 2018 voor Enexis B.V. (besluit kenmerk ACM/DE/2017/206137) en Liander N.V. (besluit kenmerk ACM/DE/2017/206138)

Ons kenmerk : ACM/UIT/495338
Zaaknummer : ACM/17/024890 en ACM/17/024891
Datum : 25 mei 2018

1 Samenvatting

1. De Vereniging voor Energie, Milieu en Water (hierna: VEMW) heeft bezwaren ingediend tegen de tarievenbesluiten elektriciteit voor Liander N.V. (hierna: Liander) en Enexis B.V. (hierna: Enexis) voor het jaar 2018. De bezwaren richten zich in eerste instantie tegen de wijze van behandeling door de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) van de reactie van VEMW op de tarievenvoorstellen voorafgaand aan de bestreden besluiten. Ten tweede meent VEMW dat de tariefstijgingen in het jaar 2018 voor bepaalde categorieën binnen de transportdienst onvoldoende zijn gemotiveerd en in strijd zijn met het uitgangspunt van kostengeoriënteerde tarieven. Tot slot richten de bezwaren van VEMW zich tegen het gebrek aan transparantie in de verwerking van de kosten van flexibiliteitsmarkten in het tarievenbesluit van Liander.
2. De ACM verklaart de bezwaren van VEMW ongegrond voor zover gericht tegen de wijze van behandeling van de reactie van VEMW en tegen de tariefstijgingen in het jaar 2018. De ACM verklaart de bezwaren van VEMW niet-ontvankelijk voor zover deze gericht zijn tegen de ontwikkeling van flexibiliteitsmarkten door Liander.

2 Verloop van de procedure

3. Bij besluiten van 23 november 2017 als bedoeld in artikel 41c, eerste lid, Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) heeft de ACM de tarieven elektriciteit voor het jaar 2018 voor Enexis en voor Liander vastgesteld.
4. In het kader van de voorbereiding van deze besluiten (hierna: bestreden besluiten) heeft de ACM op 2 oktober 2017 belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om te reageren op de voorstellen van de regionale netbeheerders voor de tarieven elektriciteit en gas 2018. Vervolgens heeft VEMW bij brief van 16 oktober 2017 een reactie (door haar aangeduid als zienswijze) op het geheel van bij de ACM ingediende tarievenvoorstellen gegeven.

5. Tegen de bestreden besluiten heeft VEMW bij brieven van 22 december 2017 op nader aan te voeren gronden bezwaar gemaakt.
6. Bij brieven van 12 februari 2018 heeft VEMW de gronden van bezwaar tijdig aangevuld.
7. Op 16 april 2018 heeft een hoorzitting op het kantoor van de ACM plaatsgevonden, waarbij VEMW haar bezwaren heeft toegelicht. Liander en Enexis zijn als derde-belanghebbenden in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan de hoorzitting. Hiervan hebben zij gebruik gemaakt.
8. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt dat op 16 mei 2018 aan VEMW, Liander en Enexis is toegezonden.

3 Bezwaren van VEMW

9. De bezwaren van VEMW tegen de bestreden besluiten zijn voor beide besluiten grotendeels gelijklopend. Kort en zakelijk weergegeven luiden de bezwaren als volgt.
10. VEMW voert aan dat op de door haar bij brief van 16 oktober 2017 naar voren gebrachte reactie niet concreet en kenbaar is ingegaan in de bestreden besluiten. Niet duidelijk is daardoor of deze reactie bij het nemen van de besluiten is betrokken. De besluiten zouden daardoor in strijd met de artikelen 3:2 en 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) zijn genomen.
11. VEMW voert ten tweede aan dat de stijging van enkele door haar nader aangeduide tariefcomponenten aanzienlijk is. VEMW verbindt daaraan de conclusie dat de tarieven niet kostengeoriënteerd zijn, zoals geëist in artikel 41b, eerste lid, aanhef en onder a, E-wet. Een inhoudelijke onderbouwing van de stijgingen van de tariefcomponenten ontbreekt volgens VEMW. De bestreden besluiten zouden daarom in strijd met het motiveringsbeginsel zijn genomen.
12. VEMW noemt voor Liander specifiek de tariefcomponent kWmax per maand voor de tariefcategorie Trafo HS+TS/MS die met 26,6% zou stijgen ten opzichte van 2017. Voor de tariefcomponent kWmax per week voor de tariefcategorie Trafo HS+TS/MS max 600 uur p/j zou de stijging 9,9% zijn. In de tariefcategorie Trafo MS/LS zou sprake zijn van een stijging van de tariefcomponent normaal tarief (Euro/kWh) met 6,5% ten opzichte van 2017.
13. Voor Enexis noemt VEMW specifiek de tariefcomponent kWmax per maand voor de tariefcategorie TS die met 26,5% zou stijgen ten opzichte van 2017. De tariefcomponent kWmax per week voor de tariefcategorie TS max 600 uur p/j zou met 28,6% stijgen ten opzichte van 2017. In de tariefcategorie MS transport zou sprake zijn van een stijging van de tariefcomponent normaal tarief met 18,6% ten opzichte van 2017.
14. Voor Liander voert VEMW voorts nog aan dat Liander op dit moment experimenteert met het ontwikkelen van flexibiliteitsmarkten. VEMW stelt daarbij dat in een flexibiliteitsmarkt vraag en aanbod naar elektriciteit in een bepaald gebied nader op elkaar worden afgestemd. Piekbelastingen in het net worden voorkomen door vraag en aanbod in de tijd te verschuiven en goed op elkaar af te stemmen. Hierdoor ontstaat flexibiliteit die door Liander met tussenkomst van zogenoemde aggregators wordt ingekocht. Hierdoor kunnen mogelijk grote investeringen in verzwaring van het net worden voorkomen.
15. Volgens VEMW is onduidelijk hoe de huidige tariefregulering zoals deze voortvloeit uit de E-wet, zich verhoudt tot deze flexibiliteitsmarkt. VEMW vraagt zich af of de E-wet hiervoor

wel een grondslag biedt. Onduidelijk is welke kosten Liander hiervoor maakt en hoe deze in de tarieven zijn verdisconteerd. Ook vraagt VEMW hoe beoordeeld wordt waar deze kosten terecht komen. VEMW verzoekt de ACM hierop nader in te gaan.

4 Standpunten van Liander en Enexis

16. Tijdens de hoorzitting hebben Liander en Enexis gebruik gemaakt van de mogelijkheid om hun visie op de ingediende bezwaren van VEMW kenbaar te maken.
17. Liander heeft als volgt gereageerd op de bezwaren van VEMW. Liander deelt niet de mening van VEMW dat het bestreden besluit onvoldoende is gemotiveerd nu de ACM alleen in generieke zin is ingegaan op de brief van VEMW van 16 oktober 2017. Liander geeft hierbij aan dat de brief een heel algemeen karakter had. De algemene reactie van de ACM hierop is gepast. Daarnaast vindt Liander de brief van 13 februari 2018 een voldoende uitvoerige reactie op de door VEMW aangehaalde punten.¹
18. Liander meent dat het bezwaar van VEMW tegen de verhoging van de tarieven evenmin kan slagen. Liander wijst in dit kader op de effecten van het meer in lijn brengen van tarieven (door Liander aangeduid als herijking) met paragraaf 3.7 van de Tarievenscode Elektriciteit (hierna: TCE). Volgens Liander zijn vrijwel alle tariefschommelingen aan deze bijstelling te wijten, waarbij relatief grote schommelingen reeds op voorhand waren te voorzien. Liander wijst in dit verband ook op randnummer 61 van het Tarievenbesluit Liander Elektriciteit 2017. Hier blijkt het verzoek van VEMW uit om vanaf 2018 juist een toets op basis van de TCE toe te voegen op grond waarvan de tarieven worden bepaald op basis van de kosten. Liander bestrijdt daarom de stelling van VEMW dat bepaalde tarieven niet kostengeoriënteerd zouden zijn.
19. Voorts merkt Liander op dat terwijl VEMW de tariefschommelingen uitlicht op het niveau van tariefcomponenten om aan te tonen dat deze de 4%-norm overschrijden, de schommelingen in de totale inkomsten uit de transportafhankelijke tarieven in de betreffende deelmarkten allemaal binnen de 4%-norm blijven. Dit laat Liander zien aan de hand van berekeningen per deelmarkt. Liander wijst daarnaast op een rekenfout in het bezwaarschrift van VEMW.
20. Tot slot merkt Liander nogmaals op dat de toerekening van kosten naar tarieven beoordeeld dient te worden per betreffende deelmarkt en niet zoals VEMW suggereert, op het niveau van de losse tariefcomponenten. Het principe van kostenoriëntatie wordt namelijk door de netbeheerders juist op het niveau van deelmarkten ingevuld. Liander wijst in dit verband ook op citaten in de pleitnota van VEMW waarin duidelijk wordt gesteld dat het gaat om 'groepen afnemers'.
21. Liander is van mening dat de bezwaargronden over de ontwikkeling van flexibiliteitsmarkten door Liander niet-ontvankelijk zijn. Liander merkt op dat VEMW een groot aantal vragen stelt over de flexibiliteitsmarkten. Liander verwijst hierbij naar de brief van de ACM van 13 februari 2018, waarin wordt gesteld dat de kostenbasis in het methodebesluit wordt bepaald. Als bezwaargronden tegen het bestreden besluit slagen ze niet omdat ze gericht zijn op de kostenbasis voor de netbeheerders en het bestreden besluit deze kostenbasis niet regelt.
22. Enexis heeft aangegeven zich goed te kunnen vinden in de brief van ACM van 13 februari 2018. Ook sluit ze zich aan bij de standpunten van Liander zoals deze naar voren heeft

¹ Brief van de ACM aan VEMW van 13 februari 2018, opgenomen als bijlage 3 bij de onderhavige beslissing op bezwaar.

gebracht in haar pleitnota. Verder heeft Enexis aangegeven dat zij in haar tarievenvoorstel al inzichtelijk heeft gemaakt hoe ze de tarieven verder in lijn heeft gebracht met de TCE en dat het resultaat past binnen de toegestane mutatie. Enexis stelt verder dat zij er nadrukkelijk voor heeft gezorgd dat de gemiddelde klant in de groep afnemers niet benadeeld wordt door de wijzigingen.

5 Juridisch kader

23. Het relevante juridische kader bij dit besluit is opgenomen als bijlage 1.

6 Beoordeling van de bezwaren

24. Hierna gaat de ACM in op de bezwaren van VEMW.

6.1 Behandeling van de reactie van VEMW op de tarievenvoorstellen 2018

25. Naar aanleiding van de door VEMW ingediende reactie op de tarievenvoorstellen heeft de ACM op 13 februari 2018 een brief aan VEMW gezonden, waarin nader op de reactie van VEMW wordt ingegaan.
26. In deze brief gaat de ACM ten eerste in op de stelling van VEMW dat de ACM belanghebbenden zou ontmoedigen reacties in te dienen. De ACM heeft daarbij benadrukt waarde te hechten aan de reacties van derden op tarievenvoorstellen. Daarnaast streeft de ACM er naar om de tarievenbesluiten op een voor alle partijen overzichtelijke wijze te presenteren. Het tarievenbesluit leent zich niet goed om op vragen te reageren. Mede daarom heeft de ACM ervoor gekozen om de reactie van VEMW uitvoerig te beantwoorden in een separate brief in plaats van in de tarievenbesluiten.
27. Voorts gaat de ACM in op de standpunten van VEMW over de beperkte transparantie en herleidbaarheid van tariefstijgingen. VEMW maakte dit punt in zijn algemeenheid. Daarop wijst de ACM er in deze brief op dat de procedure van tarievenvaststelling een aantal eisen bevat die maken dat tariefvoorstellen voldoende kostengeoriënteerd zijn. Dit betreft onder meer de eis dat voorstellen die meer dan 4% afwijken van de verwachte tariefmutatie, nader onderbouwd moeten worden door de netbeheerders. Verder gaf de ACM aan dat tariefverhogingen verschillende oorzaken kunnen hebben, die onder meer voortkomen uit wijzigingen in de inkomsten als gevolg van toepassing van x-factor, q-factor, cpi en tariefcorrecties. Ook wijst de ACM in deze brief er nogmaals meer specifiek op dat gestegen kosten voor precario voor een aantal netbeheerders een reden zijn voor stijgende vastgestelde inkomsten.
28. Voor zover van belang voor deze procedure, is de ACM daarnaast ingegaan op het punt van VEMW dat de wijze waarop de kosten van het realiseren van flexibiliteitsmarkten door netbeheerders in de transporttarieven verwerkt zijn voor VEMW onduidelijk zou zijn. De ACM gaf in haar brief aan dat de vaststelling van de kostenbasis voor de netbeheerders onderdeel is van het methodebesluit, niet van de tarievenbesluiten. Verder is van belang dat de wetgever nadrukkelijk een systeem van maatstafconcurrentie en outputregulering heeft beoogd, waarbij de netbeheerders zelf het beste in staat worden geacht te bepalen hoe zij efficiëntieverbeteringen kunnen realiseren.

6.2 Reactie van VEMW is voldoende betrokken bij de bestreden besluiten

29. De ACM is van oordeel dat de reactie van VEMW voldoende is betrokken in de totstandkoming van de bestreden besluiten. Daarnaast zijn de bestreden besluiten tot stand gekomen met inachtneming van een zorgvuldige voorbereiding en belangenafweging. Vooropgesteld dient te worden dat de uniforme openbare voorbereidingsprocedure niet van toepassing is op tarievenbesluiten, maar dat de ACM desondanks ervoor heeft gekozen om de mogelijkheid te creëren voor belanghebbenden om reacties in te dienen, met het oog op een zorgvuldige voorbereiding van en belangenafweging in de tarievenbesluiten. In randnummer 14 van de bestreden besluiten heeft de ACM aangegeven dat mede de reactie van VEMW betrokken is bij de totstandkoming van de besluiten. Ook heeft de reactie van VEMW ertoe geleid dat de tarievenbesluiten op een aantal aspecten van een nadere toelichting zijn voorzien. Mede gezien het belang van overzichtelijkheid van de bestreden besluiten voor alle partijen en de algemene aard van de reactie van VEMW acht de ACM dit een afdoende kenbare behandeling in de bestreden besluiten van de ingediende reactie.
30. De ACM heeft er notie van genomen dat uitsluitend opname van de reactie in randnummers 14 van de bestreden besluiten voor VEMW onbevredigend kan zijn, zoals de ACM ook in de hoorzitting heeft aangegeven. De ACM is met de brief van 13 februari 2018 nog eens uitgebreid ingegaan op hetgeen VEMW in haar reactie naar voren heeft gebracht. Ook blijktens deze brief heeft de ACM wel degelijk de reactie van VEMW betrokken en meegewogen in het proces van belangenafweging en zorgvuldige voorbereiding van de bestreden besluiten. Dat de ACM bewust gekozen heeft om de uitgebreide beantwoording in een separate brief te plaatsen omwille van het hiervoor benoemde belang van overzichtelijkheid van tarievenbesluiten doet hier niet aan af. Uit de in de brief gegeven antwoorden blijkt nogmaals duidelijk dat de reacties van VEMW geen aanleiding hebben gegeven om de bestreden besluiten aan te passen anders dan door een aantal aanvullende toelichtingen in de bestreden besluiten op te nemen. Hierdoor is VEMW niet in haar belangen geschaad. De ACM neemt ten overvloede de brief van 13 februari 2018 op als bijlage 3 bij de onderhavige beslissing op bezwaar.
31. De ACM verklaart de bezwaren van VEMW omtrent de behandeling van haar reactie ongegrond.

6.3 Tariefstijgingen

Tariefregulering en outputregulering

32. De evenredigheid en proportionaliteit van de bestreden besluiten dient in samenhang gezien te worden met de gehele reguleringssystematiek. De regionale netbeheerders zijn onderworpen aan een reguleringssystematiek van maatstafefficiëntie en outputregulering. Deze systematiek is beschreven in paragraaf 3 van de bestreden besluiten.
33. De methode ter bepaling van de begininkomsten, de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering (hierna: x-factor), de kwaliteitsterm (de q-factor) en het rekenvolume van elke tariefcomponent wordt per reguleringsperiode vastgesteld op het niveau van het methodebesluit voor de gezamenlijke regionale netbeheerders. Daarna legt de ACM deze parameters per netbeheerder vast in de x-factorbesluiten. Vervolgens bepaalt de ACM met toepassing van de formules uit artikel 41b, eerste en tweede lid, van

de E-wet in de jaarlijkse tarievenbesluiten de toegestane inkomsten voor het volgende jaar. Deze systematiek van regulering is erop gericht om de netbeheerders een prikkel te geven om hun efficiëntie te verbeteren door vooraf vast te stellen wat de hoogte is van de totale inkomsten van activiteiten die vallen onder de tariefregulering.

34. De verhoging van tarieven in de door VEMW genoemde categorieën heeft geen invloed op de hoogte van de totale toegestane inkomsten van Liander en Enexis. Het totale efficiënte kostenniveau van Liander en Enexis voor de huidige reguleringsperiode is niet betwist door VEMW en staat in deze bezwaarprocedure niet ter discussie nu het geen onderdeel uitmaakt van de bestreden besluiten. Dit punt is van belang voor zowel de verdere behandeling van de bezwaren van VEMW tegen de tariefstijgingen, als het bezwaar tegen de wijze van doorberekening van de kosten van flexibiliteitsmarkten in de tarieven van Liander.

Uitgangspunt van kostengeoriënteerde tarieven

35. Iedere netbeheerder zendt jaarlijks een voorstel voor de tarieven die de netbeheerder ten hoogste zal berekenen voor de uitvoering van de netbeheertaken (hierna: tarievenvoorstel) aan de ACM. Daarbij nemen de netbeheerders onder meer het uitgangspunt van kostenoriëntatie, de tariefstructuren zoals vastgelegd in de Tarieencode Elektriciteit (hierna: TCE), de door de ACM vastgestelde begininkomsten, x-factor, q-factor en rekenvolumina en de wettelijke formule in acht.
36. Het uitgangspunt van kostenoriëntatie zoals opgenomen in artikel 41b, eerste lid, onderdeel a, van de E-wet houdt in dat de kosten worden toegerekend aan de tariefdragers betreffende de diensten die deze kosten veroorzaken. Met andere woorden, de kosten die voor de transportdienst via gereguleerde tarieven in rekening worden gebracht bij afnemers dienen een afspiegeling te zijn van de gemiddelde kosten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de transportdienst. Daarnaast heeft de wetgever bepaald, dat een wijziging in de verhouding tussen de gereguleerde tarieven van een netbeheerder gewenst is indien tarieven geen goede afspiegeling vormen van de onderliggende kosten.²

Tarieven in lijn met de Tarieencode Elektriciteit

37. De door VEMW beschreven tariefstijgingen hebben hoofdzakelijk te maken met het meer in lijn brengen van een aantal tarieven met de vereisten zoals beschreven in paragraaf 3.7 van de TCE.
38. In de tarievenronde van 2018 zijn naar aanleiding van een reactie van VEMW op de tarievenvoorstellen voor 2017 van enkele tariefcomponenten meer in lijn gebracht met paragraaf 3.7 van de TCE. De verschillende tariefcomponenten binnen netvlakken dienen te voldoen aan hetgeen is voorgeschreven in paragraaf 3.7 van de TCE. De ACM heeft vooruitlopend op de tarievenvoorstellen de netbeheerders op 13 september 2017 bericht dat de tarievenvoorstellen dienen te voldoen aan deze verhoudingen.³ Daarbij was het volgen van de 4%-norm ondergeschikt aan de bepalingen van de TCE, dat wil zeggen dat er geen nadere onderbouwing vereist is voor overschrijdingen van de 4%-norm die geheel te wijten zijn aan het meer in lijn brengen van de tarieven met paragraaf 3.7 TCE. Met de 4%-norm doelde de ACM op de regel dat elke tariefmutatie die meer dan 4%-punt afwijkt

² Kamerstukken II 2003/2004, 29372, nr. 11, p. 28-29.

ten opzichte van de verwachte tariefmutatie, nadere onderbouwing vergt van de netbeheerder.

39. Hierbij is van belang te benadrukken dat de rekenvolumes alsook de totale inkomsten van de netbeheerders niet wijzigen. Slechts de verhouding tussen de betreffende tariefcomponenten binnen de netvlakken is meer in lijn gebracht met de bepalingen van de TCE. Deze verhoudingen zijn duidelijk en directief voorgeschreven in de TCE en de ACM heeft de tarievenvoorstellen hieraan getoetst. De ACM is juist door VEMW ook gewezen op deze normen. De ACM heeft de netbeheerders geattendeerd op het feit dat tarievenvoorstellen worden getoetst aan de voorschriften van paragraaf 3.7. TCE. De ACM zag geen ruimte om hiervan af te wijken of om deze toets van de tarievenvoorstellen niet uit te voeren. Tegelijkertijd was het ook voor VEMW redelijkerwijs voorzienbaar dat het meer in lijn brengen van de tarieven met paragraaf 3.7 TCE mogelijk zou leiden tot mutaties in de verschillende tarieven binnen de deelmarkten.
40. De tariefstijgingen voor afnemers op het niveau van de deelmarkten blijven beperkt
41. Daarnaast merkt de ACM op dat de tariefstijgingen zoals weergegeven in de bezwaarschriften van 12 februari 2018, door VEMW zijn berekend op het niveau van de tariefcomponenten. De hierboven beschreven toets van de tariefcomponenten heeft inderdaad op een aantal punten geleid tot een overschrijding van de 4%- norm. Deze stijgingen zijn volgens de geldende richtlijnen voor de beoordeling van tarievenvoorstellen getoetst en door de ACM goedgekeurd. De stijgingen en dalingen in de tarieven zijn immers een direct gevolg van de voorschriften van paragraaf 3.7 van de TCE.
42. Daarnaast observeert de ACM dat de tarieven op het niveau van de deelmarkten een normale ontwikkeling doormaken die in lijn ligt met de algemene ontwikkeling in de inkomsten. De tariefcomponenten binnen de betreffende deelmarkten stijgen of dalen als gevolg van de aanpassing aan de voorschriften van afdeling 3.7 TCE. Bezien op het niveau van de deelmarkten hebben de afnemers te maken met zowel de stijgingen als de dalingen. Ter illustratie: binnen de deelmarkt Trafo HS + TS/MS stijgt bijvoorbeeld het tariefcomponent kW gecontracteerd, maar dalen aan de andere kant andere tarievencomponenten. Een gebruiker op dit netvlak zal in de regel daardoor zowel positieve als negatieve effecten op haar totale kosten hebben, die dus (deels) tegen elkaar wegvallen. Het is uiterst onwaarschijnlijk dat een gebruiker alleen de negatieve effecten zal hebben. De schommelingen op het niveau van de deelmarkten liggen in lijn met de algemene ontwikkeling in de inkomsten en het effect daarvan voor de afnemers is onder de streep daarmee beperkter dan voorgesteld. In Bijlage 2 van deze beslissing op bezwaar zijn tabellen opgenomen met berekeningen van alle door VEMW gesignaleerde tariefstijgingen op het niveau van de deelmarkten om dit punt te illustreren.

Door VEMW weergegeven stijging tarieven Liander deels onjuist berekend

43. VEMW heeft in haar bezwaarschriften een berekening weergegeven van de stijging van tarieven voor zowel Liander als Enexis. Daarbij geeft VEMW aan dat voor de deelmarkt Trafo HS+TS/MS voor de tariefcomponent kWmax per maand van Liander de tarieven met 26,6% zijn gestegen. De ACM heeft echter geconstateerd dat voor de deelmarkt Trafo HS+TS/MS voor de tariefcomponent kWmax per maand de tarieven in werkelijkheid met 9,2% zijn gestegen.

Conclusie

44. De bezwaargronden gericht tegen de tariefstijgingen in de tarieven voor elektriciteit in het jaar 2018 van Liander en Enexis slagen niet.

6.4 Flexibiliteitsmarkten Liander

45. De laatste bezwaargrond van VEMW is uitsluitend gericht tegen het tarievenbesluit voor Liander. VEMW stelt dat onduidelijk is hoe de vermeende extra kosten van de flexibiliteitsmarkten worden verwerkt in de tarieven van Liander voor het jaar 2018.
46. VEMW vraagt de ACM hoofdzakelijk naar de invloed van de introductie van flexibiliteitsmarkten op de efficiënte kostenbasis van Liander. Zoals reeds in de brief van 13 februari 2018 aangegeven door de ACM, is de vaststelling van die kostenbasis voor de netbeheerders onderdeel van het methodebesluit en de x-factorbesluiten, en niet van de tarievenbesluiten. Om deze reden is de ACM van mening dat de bezwaren van VEMW met betrekking tot de flexibiliteitsmarkten van Liander thuishoren in de procedure tegen de methodebesluiten en de x-factorbesluiten.
47. Nu deze bezwaren zich richten tegen een onderdeel van de reguleringssystematiek dat geen deel uitmaakt van de bestreden besluiten, zijn de bezwaren van VEMW op dit punt niet-ontvankelijk.
48. Ten overvloede merkt de ACM nog het volgende op. Het reguleringssysteem voor regionale netbeheerders is gebaseerd op maatstafconcurrentie en outputregulering, waarbij de netbeheerders zelf in staat geacht worden te bepalen hoe zij efficiëntieverbeteringen kunnen realiseren.
49. De ACM is graag bereid om VEMW meer toelichting te verschaffen over hoe de ACM de kostenbasis voor de netbeheerders vaststelt in het kader van de outputregulering en de verhouding daarvan met de flexibiliteitsmarkten.

6.5 Conclusie

50. De ACM ziet geen aanleiding om de bestreden besluiten te herroepen.

6.6 Besluit

51. De Autoriteit Consument en Markt:

- verklaart de bezwaren van de Vereniging Energie, Milieu en Water tegen het besluit van de Autoriteit Consument en Markt van 23 november 2017 als bedoeld in artikel 41c, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998, tot vaststelling van de tarieven elektriciteit voor het jaar 2018 voor Liander N.V. (besluit kenmerk ACM/DE/2017/206138) niet-ontvankelijk voor zover deze gericht zijn tegen de flexibiliteitsmarkten van Liander. Voor het overige verklaart de ACM de bezwaren van VEMW ongegrond;
- verklaart de bezwaren van de Vereniging Energie, Milieu en Water tegen het besluit van de Autoriteit Consument en Markt van 23 november 2017 als bedoeld in artikel 41c, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998, tot vaststelling van de tarieven elektriciteit voor het jaar 2018 voor Enexis B.V. (besluit kenmerk ACM/DE/2017/206137) ongegrond.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

w.g.
mr. M.T.P.J. van Oers
Directeur Directie Juridische Zaken

Als u belanghebbende bent, kunt u beroep instellen tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde beroepschrift naar het College van Beroep voor het bedrijfsleven, Postbus 20021, 2500 EA 's-Gravenhage. Dit moet u doen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit. Meer informatie over de beroepsprocedure vindt u op www.rechtspraak.nl.

Bijlage 1- Juridisch kader

Toelichting juridisch kader

Hieronder zijn de belangrijkste bepalingen uit de wet- en regelgeving opgenomen voor zover relevant voor de heroverweging van de bestreden besluiten. De ACM verwijst voor het volledige juridische kader van de bestreden besluiten naar paragraaf 3 van de bestreden besluiten.

Artikel 28 E-wet

1. Het tarief waarvoor afnemers zullen worden aangesloten op het net heeft uitsluitend betrekking op:
 - a. het verbreken van het net van de desbetreffende netbeheerder om een fysieke verbinding van de installatie van een afnemer met dat net tot stand te brengen,
 - b. het installeren van voorzieningen om het net van de desbetreffende netbeheerder te beveiligen en beveiligd te houden en
 - c. het tot stand brengen en in stand houden van een verbinding tussen de plaats waar het net verbroken is en de voorzieningen om het net te beveiligen.
2. Het tarief, bedoeld in het eerste lid, wordt in rekening gebracht bij iedere afnemer die door een netbeheerder wordt aangesloten op een net dat wordt beheerd door een netbeheerder.
3. De tarieven voor de aansluiting van de afnemers die producent zijn, zijn objectief, transparant en niet-discriminatoir, waarbij rekening wordt gehouden met de kosten en baten van de onderscheiden technieken met betrekking tot duurzame energiebronnen, decentrale productie en warmtekrachtkoppeling.

Artikel 41b E-wet

1. Iedere netbeheerder zendt jaarlijks voor 1 oktober aan de Autoriteit Consument en Markt een voorstel voor de tarieven die deze netbeheerder ten hoogste zal berekenen voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 16, eerste lid, met uitzondering van onderdeel p, en voor zover het betreft de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, de taken, genoemd in artikel 16, tweede lid, met inachtneming van:
 - a. het uitgangspunt dat de kosten worden toegerekend aan de tariefdragers betreffende de diensten die deze kosten veroorzaken,
[...]

Artikel 41c E-wet

1. De Autoriteit Consument en Markt stelt de tarieven, die kunnen verschillen voor de verschillende netbeheerders en voor onderscheiden tariefdragers, jaarlijks vast.
2. De Autoriteit Consument en Markt kan de tarieven die zullen gelden in het jaar t corrigeren, indien de tarieven die golden in dat jaar of de jaren voorafgaand aan het jaar t:

- a. bij rechterlijke uitspraak of met toepassing van de artikel 6:19 of 7:11 van de Algemene wet bestuursrecht zijn gewijzigd;
- b. zijn vastgesteld met inachtneming van onjuiste of onvolledige gegevens en de Autoriteit Consument en Markt, indien zij de beschikking had over juiste of volledige gegevens, tarieven zou hebben vastgesteld die in aanmerkelijke mate zouden afwijken van de vastgestelde tarieven;
- c. zijn vastgesteld met gebruikmaking van geschatte gegevens en de feitelijke gegevens daarvan afwijken;
- d. zijn vastgesteld met gebruikmaking van gegevens omtrent kosten voor bepaalde diensten, terwijl netbeheerders die diensten in het jaar t of een gedeelte van jaar t niet hebben geleverd of voor die diensten geen of minder kosten hebben gemaakt;
- e. zijn vastgesteld op basis van de geschatte kosten als bedoeld in het zevende lid en de gerealiseerde efficiënte kosten die daarvan afwijken. [...]

Paragraaf 3.7 Tarievenscode Elektriciteit

3.7. Het transportafhankelijke tarief – het transportafhankelijke verbruikers transporttarief (TAVT)

3.7.1

Met inachtneming van artikel 3.2.5 worden voor de bepaling van het transportafhankelijke verbruikers-transporttarief (TAVT) de volgende tariefcategorieën onderscheiden:

- a1. EHS
- a2. HS
- b. TS
- c. Trafo HS+TS / MS
- d. MS
- e. Trafo MS / LS
- f. LS
- g. LS geschakeld

3.7.2

Verbruikers worden ingedeeld in de onder 3.7.1 genoemde categorieën volgens onderstaande regels:

- a. een verbruiker met een gecontracteerd transportvermogen en met een geschakelde aansluiting, beneden een door de netbeheerder bepaalde minimumgrens wordt ingedeeld in de tariefcategorie LS geschakeld;
- b. een verbruiker met een gecontracteerd transportvermogen beneden een door de netbeheerder bepaalde minimumgrens wordt ingedeeld in de tariefcategorie LS;
- c. een verbruiker met een gecontracteerd transportvermogen boven de onder b bedoelde ondergrens doch beneden een door de netbeheerder bepaalde middengrens wordt ingedeeld in de tariefcategorie Trafo MS/LS;
- d. een verbruiker met een gecontracteerd transportvermogen boven de onder c bedoelde middengrens doch beneden een door de netbeheerder bepaalde bovengrens wordt ingedeeld in de tariefcategorie MS;
- e. een verbruiker met een gecontracteerd transportvermogen boven de onder d genoemde bovengrens wordt ingedeeld in de tariefcategorie die behoort bij het werkelijke spanningsniveau waarop hij is aangesloten.

3.7.3

De grenzen genoemd in 3.7.2 komen overeen met de grenzen in de tabel in 2.3.3c. De verdeling van de aangeslotenen over de categorieën voor het gecontracteerde transportvermogen ex artikel 3.7.2 kan echter afwijken met die voor de gewenste aansluitcapaciteit ex artikel 2.3.3 in die zin dat aangeslotenen voor het gecontracteerde transportvermogen op verzoek van de aangeslotene in een lagere categorie kunnen worden ingedeeld dan voor de gewenste aansluitcapaciteit.

3.7.4

Onder gecontracteerd transportvermogen wordt verstaan dat vermogen dat een verbruiker redelijkerwijs verwacht maximaal op enig moment in het jaar nodig te hebben voor zijn aansluiting. Iedere verbruiker met een aansluiting groter dan 3x80A is verplicht om aan de netbeheerder een waarde voor het gecontracteerde transportvermogen op te geven. Deze waarde is gelijk of kleiner dan de waarde van de gewenste aansluitcapaciteit.

3.7.5

De tariefdragers voor het TAVT voor verbruikers in de tariefcategorieën, genoemd in 3.7.1, onder a tot en met c, zijn:

- a. kWgecontracteerd voor gecontracteerd transportvermogen ter dekking van 50% van de kosten die met toepassing van 3.6.3 worden toegerekend aan de in die tariefcategorieën genoemde netvlakken;
- b. kWmaxper maand ter dekking van 50% van de kosten die met toepassing van 3.6.3 worden toegerekend aan de in die tariefcategorieën genoemde netvlakken.

3.7.5a

De tariefdragers voor het TAVT voor verbruikers met een bedrijfstijd (totaal aantal afgenomen kWh's per jaar / maximaal afgenomen vermogen per jaar) van maximaal 600 uur in de tariefcategorieën, genoemd in 3.7.1, onder a tot en met c, zijn:

a. $0,5 * kW$ gecontracteerd voor gecontracteerd transportvermogen;

b. kW_{max} per week waarvoor het tarief gelijk is aan $18/52 * kW_{max}$ per maand.

Onder de in dit onderdeel genoemde week wordt verstaan een kalenderweek, die loopt van maandag 06:00 uur tot de volgende maandag 06:00 uur. Week 1 is de week, waarin de eerste donderdag van het jaar valt.

Op basis van het ingeschatte gebruik, dat wordt afgerekend met deze twee tariefdragers, dient een deel van de kosten, die met toepassing van artikel 3.6.3 worden toegerekend aan de in die tariefcategorieën genoemde netvlakken, met de in dit artikel onder a en b genoemde tariefdragers te worden gedekt.

3.7.6

De in 3.7.5, onder a, en de in 3.7.5a onder a, genoemde tariefdragers worden gebaseerd op de waarde van het gecontracteerde transportvermogen voor een kalenderjaar. Bij overschrijding wordt het gecontracteerde transportvermogen aangepast en geldt de nieuwe waarde voor het gehele kalenderjaar waarin de overschrijding zich voordoet. Dit is alleen van toepassing wanneer de verschillende netaansluitpunten van een aangeslotene in de normale bedrijfstoestand operationeel zijn.

3.7.7

Het gecontracteerde transportvermogen voor verbruikers genoemd in 3.7.5 en 3.7.5a kan maximaal eenmaal gedurende het jaar naar beneden of boven worden aangepast, indien er sprake is van sterk gewijzigde omstandigheden bij de verbruiker die vooraf niet in redelijkheid hadden kunnen worden voorzien, onverminderd het bepaalde in 3.7.6.

3.7.8

Vervallen

3.7.9

De tariefdragers voor het TAVT voor verbruikers in de tariefcategorie, genoemd in 3.7.1, onder d, zijn:

a. kW gecontracteerd voor gecontracteerd transportvermogen ter dekking van 25% van de kosten die met toepassing van 3.6.3 worden toegerekend aan het in die tariefcategorie genoemde netvlak;

b. kW_{max} per maand ter dekking van 25% van de kosten die met toepassing van 3.6.3 worden toegerekend aan het in die tariefcategorie genoemde netvlak;

c. kWh ter dekking van 50% van de kosten die met toepassing van 3.6.3 worden toegerekend aan het in die tariefcategorie genoemde netvlak.

3.7.10

De tariefdragers voor het TAVT voor verbruikers in de tariefcategorie, genoemd in 3.7.1, onder e, zijn:

- a. kWgecontracteerd voor gecontracteerd transportvermogen gelijk aan het tarief genoemd 3.7.9, onder a, plus een verhoging ter dekking van de kosten die met toepassing van 3.6.3 zijn toegerekend aan Trafo MS / LS;
- b. kWmaxper maand gelijk aan het tarief genoemd 3.7.9, onder b;
- c. kWh gelijk aan het tarief genoemd 3.7.9, onder c.

3.7.11

Voor de in 3.7.9 en 3.7.10, telkens onder a, genoemde tariefdrager wordt uitgegaan van een waarde voor het gecontracteerde transportvermogen die voor onbepaalde tijd geldt. Deze waarde wordt aangepast in de navolgende gevallen:

- a. de verbruiker verzoekt om een aanpassing van het gecontracteerde transportvermogen, waarbij een aanpassing – die dan geldt voor onbepaalde tijd – ingaat op de eerste dag van de kalendermaand die volgt op de maand waarin het verzoek is gedaan. Een verlaging kan niet eerder ingaan dan twaalf maanden na de laatst opgetreden aanpassing naar boven van het gecontracteerde transportvermogen;
- b. er heeft een overschrijding van de waarde plaatsgevonden, in welk geval met ingang van de eerste dag van de kalendermaand waarin zich de overschrijding heeft voorgedaan de waarde van het gecontracteerde transportvermogen voor onbepaalde tijd als dienovereenkomstig aangepast geldt;
- c. binnen twaalf maanden na een verzoek om een aanpassing van het transportvermogen naar beneden vindt een overschrijding van de verlaagde waarde plaats, in welk geval de waarde van het gecontracteerde transportvermogen met terugwerkende kracht tot de datum van het verzoek voor onbepaalde tijd als dienovereenkomstig aangepast geldt.

3.7.12

De tariefdragers voor het TAVT, die met toepassing van 3.6.3 worden toegerekend aan verbruikers in de tariefcategorieën, genoemd in 3.7.1 onder f en g, zijn:

- a. voor verbruikers met een aansluiting met een doorlaatwaarde groter dan 3x80A:
 - kWgecontracteerd voor gecontracteerd transportvermogen, ter dekking van 16% van de kosten.
 - kWh voor laaguren en een kWh voor normaaluren, ter dekking van 84% van de kosten.
- b. voor verbruikers met een aansluiting met een doorlaatwaarde kleiner dan of gelijk aan 3x80A:
 - rekencapaciteit (kW) gebaseerd op de doorlaatwaarde van de aansluiting, ter dekking van 100% van de kosten.

3.7.13

Met betrekking tot de tariefdrager, genoemd in 3.7.12, onder a, geldt dat:

a. dubbeltariefverbruikers een op die tariefdrager gebaseerd gedifferentieerd tarief betalen al naar gelang sprake is van verbruik gedurende laaguren of verbruik gedurende normaaluren. De relatieve verhouding tussen de tarieven voor normaal uren en laaguren is door de netbeheerder te bepalen.

b. enkeltariefverbruikers een op die tariefdrager gebaseerd tarief betalen waarbij de netbeheerder de verhouding van het enkeltarief ten opzichte van het normaal tarief kan bepalen.

3.7.13a

Het TAVT voor verbruikers met een aansluiting met een doorlaatwaarde kleiner dan of gelijk aan 3x80A wordt berekend door de totale toegerekende transportafhankelijke kosten te delen door de som van het aantal aansluitingen per afnemerscategorie vermenigvuldigd met de rekencapaciteit van deze afnemerscategorie (zie tabel). De rekencapaciteit wordt gebruikt om de capaciteitsafhankelijke tarieven voor de onderscheiden afnemerscategorieën te bepalen.

Tabel: rekencapaciteit		
Afnemerscategorie	Doorlaatwaarde van de aansluiting	Rekencapaciteit [kW]
1	t/m 1x6A geschakeld	0,05
2	1-fase aansluitingen t/m 1x10A	0,5
3	1-fase >1x10A en 3-fase t/m 3x25A	4
4	> 3x25A t/m 3x35A2	20
5	> 3x35A t/m 3x50A	30
6	> 3x50A t/m 3x63A	40
7	>3x63A t/m 3x80A	50

3.7.13.b

Bij aangeslotenen met een aansluiting met een doorlaatwaarde kleiner dan of gelijk aan 3x80A in de tariefcategorie, genoemd in artikel 3.7.1, onderdeel f, en waarachter zich uitsluitend één of meer productie-installatie(s) bevind(t)(en) en geen ander verbruik dan het eigen verbruik van de desbetreffende productie-installatie(s), wordt geen TAVT in rekening gebracht.

3.7.14

De netbeheerder stelt, na overleg met de in zijn gebied actieve vergunninghouders, de laaguren en de normaaluren vast en gaat daarbij uit van de in het verleden gehanteerde schakeltijden.

Bijlage 2 - Tabellen met berekening van tariefstijgingen

Enexis

Afnemers TS (25-50 kV)

Vastrecht transportdienst
kW gecontracteerd per jaar
kW max per maand
Totaal

Rekenvolume	Tarief 2017	Tarief 2018	Inkomsten 2017	Inkomsten 2018	Mutatie inkomsten
4	2.760,00	2.760,00	12.119	12.119	0,0%
71.018	12,82	11,21	910.446	796.108	-12,6%
619.049	1,02	1,29	631.430	798.574	26,5%
			1.553.996	1.606.801	3,4%

Afnemers TS (25-50 kV) max. 600 uur/jr

Vastrecht transportdienst
kW gecontracteerd per jaar
kW max per week
Totaal

Rekenvolume	Tarief 2017	Tarief 2018	Inkomsten 2017	Inkomsten 2018	Mutatie inkomsten
2	2.760,00	2.760,00	5.520	5.520	0,0%
14.436	6,41	5,61	92.537	80.988	-12,5%
210.614	0,35	0,45	73.715	94.776	28,6%
			171.772	181.284	5,5%

Afnemers MS (1-20 kV) - Transport

Vastrecht transportdienst
kW gecontracteerd
kW max per maand
kWh tarief normaal
Totaal

Rekenvolume	Tarief 2017	Tarief 2018	Inkomsten 2017	Inkomsten 2018	Mutatie inkomsten
290	441,00	441,00	127.975	127.975	0,0%
793.399	11,48	10,05	9.108.222	7.973.662	-12,5%
7.622.332	1,11	1,05	8.460.788	8.003.448	-5,4%
3.101.213.247	0,0043	0,0051	13.335.217	15.816.188	18,6%
			30.904.228	31.793.298	2,9%

Liander

Afneemers Trafo HS+TS/MS

	Rekenvolume	Tarief 2017	Tarief 2018	Inkomsten 2017	Inkomsten 2018	Mutatie inkomsten
Vastrecht transportdienst	243	2.760,00	2.760,00	670.240	670.240	0,0%
kW gecontracteerd per jaar	1.114.212	22,08	21,72	24.601.807	24.200.690	-1,6%
kW max per maand	10.708.534	2,07	2,26	22.166.666	24.201.288	9,2%
Totaal				47.438.713	49.072.218	3,4%

Afneemers Trafo HS+TS/MS max. 600uur/jaar

	Rekenvolume	Tarief 2017	Tarief 2018	Inkomsten 2017	Inkomsten 2018	Mutatie inkomsten
Vastrecht transportdienst	16	2.760,00	2.760,00	44.216	44.216	0,0%
kW gecontracteerd per jaar	66.091	11,04	10,86	729.642	717.746	-1,6%
kW max per week	807.722	0,71	0,78	573.483	630.023	9,9%
Totaal				1.347.341	1.391.985	3,3%

Afneemers Trafo MS/LS

	Rekenvolume	Tarief 2017	Tarief 2018	Inkomsten 2017	Inkomsten 2018	Mutatie inkomsten
Vastrecht transportdienst	14.816	441,00	441,00	6.533.960	6.533.960	0,0%
kW gecontracteerd	1.270.607	22,44	22,20	28.512.429	28.207.484	-1,1%
kW max per maand	9.634.934	1,56	1,65	15.030.497	15.897.641	5,8%
kWh tarief normaal	2.625.417.689	0,0093	0,0099	24.416.385	25.991.635	6,5%
Totaal				67.959.311	70.096.760	3,1%

**Bijlage 3- Brief van de ACM van 13 februari 2018 ter
beantwoording van de reactie van VEMW van 16 oktober
2017 op de tariefvoorstellen van Enexis B.V. en Liander
N.V.**